

09 JAN 2011

Arbins gate 7
0253 Oslo

Sentralbord 22 84 29 00
Telefaks 22 84 29 01
Internett <http://www.jussbuss.no>

Juss-studentenes rettsinformasjon

Justis- og politidepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 5. januar 2012

Deres ref: 201104746

Uttalelse fra Juss-Buss i forbindelse med høring om endringer i statsborgerloven og statsborgerforskriften – adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer

Juss-Buss viser til departementets høringsbrev datert 25.11.2011.

Vi vil med dette benytte oss av muligheten til å uttale oss i forbindelse med lovendringsforslaget.

Juss-Buss stiller seg i utgangspunktet positive til tiltak som skal gi økt brukerservice og kortere behandlingstid i utlendingsforvaltningen. Vi finner likevel at de foreslåtte endringene for inngripende i privatlivet.

1. Retten til privatliv

Rett til privatliv er hjemlet i Den Europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8. Denne gir rett til å verne om opplysninger som gjelder ens person og personlige forhold. Inngrep i denne retten kan myndighetene bare gjøre for å oppnå et legitimt mål. Inngrepet som foretas må ikke være uforholdsmessig sett i forhold til den samfunnsnyten man oppnår.

Ved de foreslåtte endringene er faren for misbruk av personopplysninger stor. Det kan eksempelvis være fare for at det innhentes langt flere opplysninger enn nødvendig for saksbehandlingen. Dette kan føre til at saksbehandleren får innsyn i opplysninger som ikke er relevante, men som likevel indirekte kan spille uheldig inn ved en avgjørelse. Særlig uheldig kan det bli i saker der en innhenter opplysninger fra politiet og får opplysninger om saker der en person har vært tiltalt, men ikke dømt. I tilfeller hvor søkeren er i Norge på familieinnvandring bemerker vi også at ordningen vil medføre et inngrep i referansepersonens rett til privatliv. Forslaget innebærer en betenkelig og svært omfattende rett til innsyn i menneskers private forhold.

Faren for mistenkeliggjøring av utlendinger er stor. I utlendingssaker er tillitsforholdet mellom forvaltningen og den enkelte viktig. Der myndighetene selv innhenter opplysninger, vil tilliten til utlendingens egne forklaringer og dokumenter lett svekkes. Videre vil en utlending som vegrer seg for slik innhenting klart bli utsatt for mistanke om at vedkommende prøver å skjule noe.

Høringens forslag må begrunnes i økt brukerservice og større effektivitet, ikke i kontrollhensyn. Av høringsforslaget fremgår det at kontrollhensyn er den primære begrunnelsen. Vi mener at hensynet til kontroll aldri skal veie tyngre enn hensynet til utlendingens rettssikkerhet og personvern.

2. Presisering av vilkåret "nødvendig"

I forslaget foreslås det som vilkår for innhenting av opplysninger at dette anses som «nødvendig». Vi mener at innholdet av vilkåret må presiseres. Det må komme klart fram hva det kan bes innsyn i og på

hvilket grunnlag dette gjøres. Det må spesifiseres hvilke dokumenter som i utgangspunktet kan innhentes. Videre må god informasjon gis til søkeren om hva som kan innhentes. Det bør nektes innsyn i dokumenter som ikke er på den aktuelle listen.

Dokumentene bør videre være nødvendig i det konkrete tilfellet. Det bør ikke være adgang til å innhente opplysninger utelukkende på bakgrunn av hvilken type sak det dreier seg om.

Det må spesifiseres i vedtaket hvilke opplysninger som er innhentet. Det må også klargjøres hvilke opplysninger som er vektlagt. Da kan man i ettertid overprøve om de opplysninger som ble innhentet var nødvendige, og om det ble lagt vekt på riktige opplysninger når vedtaket ble fattet.

3. Faren for feil i registre og bevisstgjøring i egen sak

En ytterligere negativ konsekvens av ordningen er ved eventuelle feil i registre. Innhentes et dokument med uriktige opplysninger vil dette føre til en vurdering på uriktig grunnlag. Vi mener dette gir støtte for at utlendingen burde få levere inn opplysningene om seg selv, og dermed ha en reell mulighet til å oppdage feilregistreringer. I alle tilfelle bør en utlending bevisstgjøres om hva som innhentes.

En annen konsekvens av lovforslaget er fremmedgjøring og mindre forståelse av egen sak. Når søkere ikke vet hvilke dokumenter som trengs for behandlingen av saken, vil de i mindre grad være klar over hvilke opplysninger som er av betydning for et vedtak. Dette vil kunne føre til et økt antall søknader der grunnleggende vilkår ikke er oppfylt.

4. Samtykke som krav for innhenting av opplysninger

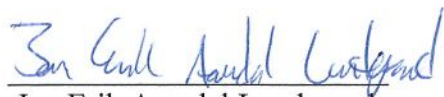
Dersom forslaget gjennomføres mener Juss-Buss at det som minstekrav må foreligge et samtykke fra utlendingen før opplysninger innhentes. Den det gjelder kan da velge å nekte innhenting, utlendingen må da selv innhente opplysningene. Hvilken ordning utlendingen velger bør ikke ha konsekvens for vedtaket, såfremt han selv fremskaffer de nødvendige opplysningene.

5. Oppsummering

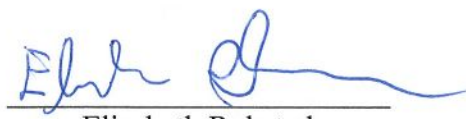
De foreslåtte endringene er for inngripende. Vi ser en stor fare for at den foreslåtte ordningen kan bli misbrukt. Dette vil gå på bekostning av utlendingens rettsikkerhet og at utlendingen selv lett kan bli mistenkeliggjort. Utlendingen burde få en mulighet til å innhente opplysningene om seg selv innen en fastsatt, men realistisk, tidsfrist. Dette for å ivareta muligheten for kontradiksjon. Videre må det stilles klare krav for hva som skal til for at det anses nødvendig å innhente opplysninger i det konkrete tilfellet.

Dersom det er noen spørsmål bes disse rettet til Juss-Buss på telefonnummer 22 84 29 00, alle hverdager med unntak av onsdager.

Med vennlig hilsen
for Juss-Buss,

Jon Erik Aamdal Lundgaard

Elise Nygård

Elisabeth Robstad

Katrine Skjelten

Maria S. Kaiser
Maria Sophie Kaiser